

2024-02-22
Fö2024/00366**Försvarsdepartementet**Myndigheten för samhällsskydd
och beredskap
651 81 Karlstad

Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att från ett krisberedskapsperspektiv utvärdera hanteringen av tre samhällsstörningar

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att från ett krisberedskapsperspektiv utvärdera berörda förvaltningsmyndigheters, regioners och kommuners hantering av de samhällsstörningar som uppstod vid jordskredet i Stenungsund 2023, grundstötningen av färjan Marco Polo i Blekinge 2023 och den allvarliga trafiksituationen på Europaväg 22 i Skåne i januari 2024.

I uppdraget ingår att analysera hur ansvarsprincipen har fungerat i samband med händelserna och belysa de eventuella otydligheter och avvikelser som kan identifieras vid händelserna vad gäller ansvar och roller. Utvärderingen av de berörda aktörernas hantering av händelserna ska utgå från den roll- och ansvarsfördelning som följer av 2022 års strukturreform för civilt försvar och krisberedskap. Utifrån analysen ska MSB dra slutsatser som kan användas för framtida hantering av likartade händelser i syfte att minska sårbarheten i samhället.

MSB ska inhämta synpunkter och erfarenheter från berörda aktörer, bland annat Trafikverket, Polismyndigheten, Statens haverikommission, Kustbevakningen, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelser och kommunala räddningstjänster. Uppdraget ska ta sin utgångspunkt från respektive myndighets befintliga uppdrag och uppgifter. Flera av de berörda aktörerna genomför egna utredningar av händelserna men regeringen bedömer att det är angeläget att även följa upp hanteringen

från ett krisberedskapsperspektiv så att lärdomar som stärker krisberedskapen kan dras för framtiden.

Utgifter kopplade till genomförandet av uppdraget ska hanteras inom beslutade utgiftsramar.

MSB ska senast den 26 augusti 2024 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Skälen för regeringens beslut

Målen för krisberedskapen är att minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet. Krisberedskapen ska även värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

I Sverige utgår samhällets krisberedskap bland annat från ansvarsprincipen. Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar även under krissituationer. I ansvaret ingår att vidta de åtgärder som krävs för att verksamheten ska kunna fungera vid en kris. I ansvaret ligger också att samordna sitt arbete med andra relevanta aktörer. Ansvarsprincipen gäller även i det civila försvarets planering inför höjd beredskap och krig, likaså för hanteringen av konsekvenser av händelser under höjd beredskap och krig. Ett sammanhållet totalförsvaret ställer höga krav på samordning mellan ett stort antal aktörer och verksamheter, såväl militära som civila. Det är viktigt att det inte finns några oklarheter gällande roller och ansvar i det svenska krishanteringssystemet och att en kultur av handlingskraft främjas. Det måste finnas förutsättningar att agera lösningsorienterat och beslutsamt i komplexa situationer med många inblandade aktörer under svåra förhållanden.

Den 1 oktober 2022 trädde en ny struktur för civilt försvar och krisberedskap i kraft som innebar ett förtydligande av statliga myndigheters ansvar och uppgifter inom samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen innebär bland annat att vissa myndigheter och länsstyrelser

har pekats ut som beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser.

Jordskredet i Stenungsund 2023, grundstötningen av färjan Marco Polo i Blekinge 2023 och den allvarliga trafiksituationen på Europaväg 22 i Skåne i januari 2024 är tre händelser som aktualiserat ansvarsfördelning och samarbete mellan berörda aktörer vid hantering av samhällsstörningar. Statens haverikommission utreder för närvarande jordskredet i Stenungsund och grundstötningen av färjan Marco Polo i Blekinge 2023. Utredningarna syftar till att beskriva de orsaker, bakomliggande faktorer och eventuella brister på systemnivå som lett fram till händelserna samt att granska berörda aktörers hantering av räddningsinsatserna. Utredningarna kommer bland annat att aktualisera frågor om aktörernas förmåga till samverkan och samordning. Vid behov kommer rekommendationer om förbättringsåtgärder att lämnas. Länsstyrelsen i Skåne län har anlitat en oberoende aktör för att utvärdera händelserna som uppstod på Europaväg 22 i januari 2024. Utvärderingen ska innehålla en redogörelse för händelseförloppet samt ge förslag på utvecklingsområden.

Som ett komplement till de utredningar som genomförs av bland andra Statens haverikommission och Länsstyrelsen i Skåne län är det dock angeläget att berörda aktörers hantering av de samhällsstörningar som uppstod vid de tre händelserna utreds och följs upp från ett krisberedskapsperspektiv så att lärdomar som stärker krisberedskapen kan dras för framtiden. Regeringen ger därför MSB i uppdrag att utvärdera hanteringen av de aktuella händelserna.

På regeringens vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Tobias Thulé

Kopia till

Justitiedepartementet/L6, PO

Försvarsdepartementet/EMF, ESS

Finansdepartementet/BA, SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/Me, Nm

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/TP, US